

RAUTJÄRVEN KULTTUURIPOLKU TIIVISTELMÄ

Opetussuunnitelmaa täydentävä suunnitelma Etelä-Karjalan kunnille ja kouluille

Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metku

Syyskuu 2024

Muokannut Rautjärven kulttuuritoimi

helmikuussa 2025

JOHDANTO

Rautjärven kulttuuripolku on kokonaisvaltainen, kulttuuri- ja opetustoimen sekä eri toimijoiden yhteistyönä toteutettu suunnitelma lasten ja nuorten kulttuurikasvatuksesta.

Kulttuuripolku tutustuttaa lapset ja nuoret taiteen ja kulttuurin eri osa-alueisiin ja tuo paikallisen kulttuuriympäristön tasavertaisesti kaikkien rautjärveläisten lasten ja nuorten saataville.

Tavoitteena on kasvattaa omasta ympäristöstään ja kulttuuristaan tietoisia ja ylpeitä lapsia ja nuoria.

Kulttuuripolku etenee pääosin ikäkausittain tai luokka-asteittain. Osa kulttuuripolusta on yhteistä eri ikäkausille tai luokka-asteille. Tavoitteena on, että kulttuuripolun myötä jokaisena varhaiskasvatus- tai kouluvuonna lapsi ja nuori saa kosketuksen johonkin kulttuurin osa-alueeseen.

Toiminnan on tarkoitus nivoutua luontevaksi osaksi varhaiskasvatuksen, esikoulun ja koulun arkea.

KÄYTTÖOHJE

Tämä Rautjärven kulttuuripolun tiivistelmä toimii ohjenuorana koulujen, varhaiskasvatuksen ja kunnan kulttuuritoimen työntekijöille. Kulttuuripolulla on suunniteltuja sisältöjä kullekin vuosiluokalle sekä kaikille yhteisiä sisältöjä. Osa toteutuksesta on opettajien vastuulla, osa kulttuuritoimen ja osaa koordinoi Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metku Lappeenrannasta käsin. Kaikkea listattua ei ole välttämätöntä toteuttaa vuosittain. Myös muita kuin kulttuuripolulla mainittuja sisältöjä saa toteuttaa.

Kulttuuripolun toteuttamisen kustannukset kohdennetaan kustannuspaikalle Kulttuuri/Metku.

Kunnan kulttuuritoimelta saa tiedon käytettävissä olevasta budjetista kullekin vuodelle sekä ohjeistukset toiminnasta raportointiin.

Jokaisesta lapsille ja nuorille suunnatusta kulttuuri- ja taidesisällöstä tulee raportoida osallistujamäärät kunnan kulttuuritoimelle vuosittain. Raportointi tulee toteuttaa riippumatta siitä, onko toiminnasta syntynyt kuluja vai ei. Kulttuuritoimi raportoi osallistujamäärät edelleen Metkulle. Raportointi vaikuttaa vuosittaiseen käyttöbudjettiin. Kulttuuritoimi antaa ohjeet raportoinnin toteuttamiseen.

Raportointi toteutetaan kustakin tilaisuudesta viimeistään seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä kevyellä lomakkeella tästä:

<https://link.webropol.com/s/rautjarvikulttuuripolkuraportointi>

VARHAISKASVATUS – Oma kylä, lähipiiri, tarinat

- Konsertteja/teatteria omassa toimipaikassa tai suuremmassa tilassa koko kunnan varhaiskasvatusryhmässä, tilataan esim. Konserttikeskuksen kautta tai vapaasta markkinoinnista, tarvittaessa myös virtuaaliesityksiä, yhteistyössä kulttuuritoimen kanssa
- Tutustutaan Rautjärven luontoon, omaan kylään ja lähiympäristöön vierailujen ja retkien kautta, mm. vierailu paikallisella maatilalla
- Tutustutaan lähihistoriaan perinneleikkien, laulujen ja satujen välityksellä
- Omien kirjasten ja sarjakuvien tekemistä ja niiden lukemista, esiopetuksessa myös sadutusta
- Pöytäteatteri, käsinukketeatteri – niin henkilökunnan kuin lasten itse esittämät
- Nukketeatteri-työpaja yhteistyössä kulttuuritoimen kanssa
- Esiopetus: kaksi kirjastokäyntiä vuodessa, ensimmäisellä käynnillä tutustutaan kirjastoon ja kirjoihin, toisella käynnillä sanataidetta, lorujen ja tarinoiden välityksellä, lisäksi käydään lainaamassa kirjoja
- Piirustus- tai askartelunäyttelyn järjestäminen kirjaston lastenosastolla. Ota yhteyttä kirjastoon näyttelyajan ja -aiheen sopimiseksi.

1.-2. LUOKKA – Kulttuurimaisema laajenee

YLEISOHJE:

Aihealue: Lukeminen ja tutustuminen lähikirjastoon

Sisältö: Luokan omatoiminen vierailu lähikirjastossa sekä lisämateriaali

Tavoite: Lukemaan innostaminen ja kirjastonkäytön alkeiden oppiminen: lainaus, palautus, neuvon kysyminen, aineiston etsiminen

Oppiaine: äidinkieli ja kirjallisuus

Toteutus: Opettaja sopii vierailun lähikirjastoon lukukauden aikana.

RAUTJÄRVEN TOTEUTUS, ESIMERKIKSI:

Esikoululaisesta tulee koululainen ja lapsen maailma laajenee, jatketaan kulttuuriin tutustumista ikäkauden mukaisesti.

- Kävelyretki Hiitolanjoelle eväineen.
- Sanataide: Kirjastokäynnit ja kirjavinkkaus. Kirjavinkkejä saadaan kirjastossa ja koulutunneilla. Niitä voivat antaa myös kirjaston henkilökunnan lisäksi vierailevat vinkkaajat sekä opettajat, muu henkilökunta sekä luokkakaverit. Yhteiset lukukirjat luokassa aikuisen ääneen lukemana.
- Kuvataiteet, näyttelytoiminta: Tutustuminen näyttelyyn pääkirjastolla, sovittaessa paikalla näytteilleasettaja ja/tai tehtäviä näyttelystä, yhteistyössä luokanopettaja ja kirjasto
- Vaihtuvina vuosina tutustuminen eri taidemuotoihin, yhteistyössä kulttuuritoimi
 - Teatteri: retki Imatralle Teatteri Imatra tai vieraileva esittäjä
 - Musiikki: konsertti koululla tai lähiseudulla
 - Tanssi: tanssityöpaja koululla
 - Elokuva: elokuva ja tehtäviä siitä; Yle Areena

3., 4. ja 5. luokka – kokonaisten ikäluokkien taidelaitosvierailut

METKU TOTEUTTAA NÄMÄ KOOTUSTI KAIKILLE KUNNILLE.

- Metku on yhteydessä kuntaan vierailujen ollessa ajankohtaisia.
- Koulu järjestää ruuat ja bussikuljetukset kohteeseen sekä ilmoittaa osallistujamäärät Metkulle.
- Kulttuuritoimi huolehtii muista järjestelyistä.

Taidelaitosvierailuun liittyy ennako- ja jatkotehtävät. Tehtävät rakennetaan niin, että opettaja voi valita ryhmälleen sopivan määrän ja sopivan tasoiset tehtävät. Tehtävät tukevat vierailun nivomista muuhun kouluopetukseen sekä laaja-alaisten ja oppiainekohtaisten tavoitteiden saavuttamista. Tavoitteena on, että osa kulttuurilaitosvierailuista voidaan nivoa useamman oppiaineen opetukseen ja tavoitteisiin.

3. luokka - Draama ja teatterikäynti

Sisältö: Teatterikäynti ja tehtävät. Ennalta organisoitu teatteriesitys joko Imatran tai Lappeenrannan kaupunginteatterissa tai koululle tuotu vierailuesitys koko ikäluokalle.

Tavoite: Luodaan oppilaalle mahdollisuus tutustua lastenteatteriesitykseen, harjoitellaan teatterissa käyntiä (tapakasvatus) ja rohkaistaan oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään esityksestä.

Oppiaine: musiikki, äidinkieli ja kirjallisuus

Toteutus: Ajankohta määräytyy teatterien ohjelmistosuunnitelman mukaisesti. Metkun aikatauluttamat vierailut.

4. luokka - Musiikki ja konserttavierailu

Sisältö: Kaupunginorkesterin konsertti ja tehtävät. Lisämahdollisuutena tutustumiskäynti kaupunginorkesterin harjoituksiin.

Tavoite: Tarjotaan oppilaalle mahdollisuus musiikin elämykselliseen kuunteluun kaupunginorkesterin konsertissa ja harjoitellaan konsertissa käyntiä (tavat). Ohjataan oppilasta jäsentämään kuulemaansa ja kertomaan siitä. Konserttikäynnillä ja tehtävissä tulevat tutuiksi sinfoniaorkesterin soittimet.

Oppiaine: musiikki

Toteutus: Ajankohta määräytyy orkesterin ohjelmistosuunnitelman mukaisesti: esitys useimmiten syyslukukauden alussa elokuussa. Metku aikatauluttaa vierailut. Halutessaan opettaja varaa itse vierailun orkesterin harjoituksiin.

5. luokka - Kulttuurihistoria

Sisältö: Kulttuuriperintötemainen työpaja Etelä-Karjalan maakuntamuseossa, tehtävät ja lisämateriaali.

Tavoite: Museovierailu herättelee oppilasta tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä. Oheistehtävät johdattavat oppilasta tunnistamaan ja etsimään erilaisia historian lähteitä ja eläytymään toisen aikakauden ihmisten elämään ja elinympäristöihin.

Oppiaine: historia, äidinkieli ja kirjallisuus

Toteutus: Vierailut toteutetaan keskitetysti museoiden kanssa ennakkoon sovituilla viikoilla syys- ja kevätlukukaudella. Metku aikatauluttaa vierailut.

6. luokka – Kotiseuturetki ja itsenäisyyspäivä

Kotiseuturetki toukokuussa

Kotiseuturetkellä tutustutaan kunnan keskeisiin vierailukohteisiin kuten museoihin sekä paikallisiin nähtävyyksiin. Toteutus toukokuussa, yhteistyössä kulttuuritoimi ja koulu.

Vaihtoehtoisia vierailukohteita ovat muun muassa Hiitolanjoen vanhat voimalaitokset ja kosket (Ritakoski, Lahnanen ja Kangaskoski). Haukkavuori on näköalapaikka ja ympäristöineen myös historiallinen kohde, jonka kautta on kulkenut valtakunnan raja useamman kerran. Muita kohteita mm. Pirunkirkko ja Junkkarikämpä.

Rautjärven kotiseutumuseo ja Kollaa ja Simo Häyhä -museo sijaitsevat historiallisella Mietttilän reservikasarmialueella Niskapietilän museotien läheisyydessä.

Rautjärven kirkko on valmistunut vuonna 1881. Simpeleen kirkko, v. 1933, jossa nähtävissä taiteilija Mikko Vuorisen upeat lasimaalaukset. Lasimaalaukset kuvaavat kristillisten symbolien lisäksi seurakuntalaisia arkisen työnsä ääressä paikkakunnan paperitehtaassa ja läheisyydessä.

Valtakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä Rautjärvellä ovat Haukkavuori, Hiitolanjoki ja voimalat sekä 'vapautuva' Hiitolanjoki, Simpeleen kirkko sekä Niskapietiläntie (Museovirasto).

Laajennamme kulttuurin tuntemusta: tutustutaan joidenkin Euroopan maiden kulttuureihin mm. tekemällä ruokaa kotitalousluokassa. Tutustutaan englannin tunnilla englanninkielisistä maista tutuiksi tullessiin juhliin, mm. Halloween, samoin joulun viettoon englantilaisittain.

Itsenäisyyspäivä joulukuussa

Itsenäisyyspäivän kunnallinen juhla toteutetaan Simpeleellä tai Asemanseudulla. Itsenäisyyspäivän viettoon kuuluu kaikille avoin juhla sekä kunnanjohtajan kutsutilaisuus kunnan kuudesluokkalaisille sekä mahdollisuuksien mukaan huoltajille. Mahdollisesti sankarihaudoilla käynti. Tapakulttuurin kasvatusta.

Yhteistyössä kulttuuritoimi, nuorisotoimi, kunnanjohtaja, koulu sekä seurakunta.

7. luokka: Tiedän, siis olen, kulttuuriperintö

YLEISOHJE

Aihealue: kirjallisuus ja kirjavinkkaukset

Sisältö: Kirjaston järjestämä kirjavinkkaus koululla tai etävinkkaus ja oheismateriaali

Tavoite: Kannustetaan oppilasta laajentamaan kiinnostustaan itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan, monipuolistamaan lukukokemuksiaan sekä syventämään ymmärrystään fiktion keinoista.

Oppiaine: äidinkieli ja kirjallisuus

Toteutustapa: Aineenopettaja sopii kirjaston yhteyshenkilön kanssa kirjavinkkarin vierailusta koululla tai etävinkkauksesta.

RAUTJÄRVEN TOTEUTUS, ESIMERKIKSI:

Kirjastokäytön opetus:

Kirjaston työntekijä vierailee koululla oppitunnilla ja esittelee Heili- kirjastojen verkkopalveluja sekä opettaa tiedonhakua. Opettaja ottaa yhteyttä kirjastoon ja sopii vierailuajankohdan.

8. luokka - Taidetestaajat /Ammattina taiteilija

Vuosiluokan 8 sisällön tuottaa toistaiseksi valtakunnallinen Taidetestaajat-hanke.

Sisältö: Toistaisesti jatkuva Taidetestaajat-toimintamalli, jota koordinoidaan ja rahoitetaan valtakunnallisella tasolla ja joka vie kaikki Suomen 8.-luokkalaiset taidelaitoskäynneille ([Taidetestaajat](#)). Taiteenlajit ja vierailukohteet vaihtelevat ryhmittäin. Taidelaitoskäynnteihin liittyvät etukäteis- ja jälkityöskentelymateriaalit (etkot ja jatkot). Mikäli toistaiseksi jatkuva Taidetestaajat-hanke loppuisi, korvaava toimintamalli suunnitellaan 8.-luokkalaisille Metku-vetoisesti.

Tavoite: Tarjotaan oppilaille mahdollisuus kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. Ennakko- ja jatkotehtävien avulla kannustetaan oppilaita merkitysten ja kokemustensa kielentämiseen.

Oppiaine: kuvataide, musiikki, äidinkieli ja kirjallisuus

Toteutus: Koulun Taidetestaajat-yhteyshenkilö ilmoittaa aina keväisin koulun tulevan lukuvuoden 8. luokat Taidetestaajat-järjestelmässä osallistujiksi. Tieto ohjelmasta välitetään koululle Taidetestaajat-sivuston kautta. Päivittyvät ohjeet opettaja löytää Taidetestaajien internet-sivuilta. <https://taidetestaajat.fi/>

Kahdeksaluokkalaiset osallistuvat valtakunnalliseen Taidetestaajat-ohjelmaan, jonka kautta he pääsevät osallistumaan kahteen taidetapahtumaan. Vierailukohteita ovat mm. kaupunginteatterit, taidemuseot, ooppera, kaupunginorkesterit.

Kouluille tarjotaan valmiit taidevierailumatkat, joihin kuuluvat varsinaisen vierailun lisäksi taidekokemusta syventävät ennakko- ja jälkitehtävät eli etkot ja jatkot. Vierailun jälkeen nuoret myös arvioivat kokemansa taide-elämyksen heitä varten luodulla sovelluksella.

Nuorten taidearvioita voi kuka tahansa käydä lukemassa Taidetestaajien nettisivuilta. Vuonna 2017 alkaneen ohjelman rahoittaa Suomen Kulttuuriseura.

Kahdeksannella luokalla tutustutaan eri ammatteihin ja kulttuurin saralta voidaan kutsua koululle paikallinen taiteilija kertomaan työstään tai käydä tutustumassa taiteilijan työskentelyyn.

Rautjärven kunnan alueella asuu useita eri alojen taitelijoita (kuvataide, kuvanveisto, metallitaonta, korutaide, tekstiilitaide, musiikki...). Opettaja ottaa yhteyttä kulttuuritoimeen hyvissä ajoin ennen toivottua vierailuajankohtaa.

9. luokka - Omatoiminen kulttuurilaitosten asiakas

Sisältö: Kannustetaan 9. luokan oppilaita omatoimisiin taidelaitoskäynteihin. Lappeenrannan museoihin ja kaupunginorkesterin konserttiin kaikki alle 16-vuotiaat pääsevät maksutta.

Tavoite: Innostetaan oppilasta aktiiviseksi ja omatoimiseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi: tarjotaan oppilaalle mahdollisuuksia taiteen elämykselliseen katsomiseen, kuunteluun ja havainnointiin ja ohjataan häntä keskustelemaan havainnoistaan.

Oppiaine: kuvataide, musiikki, äidinkieli

Toteutus: Oppilas varaa itse liput haluamiinsa kohteisiin.

KAIKILLE YHTEISET SISÄLLÖT RAUTJÄRVELLÄ

Yhteiset sisällöt kohdistetaan parille luokka-asteelle tai koko koululle samanaikaisesti. Osa niistä toteutetaan määräajoin, ei vuosittain. Taidemuodot tulevat tutuiksi vähän kerrallaan.

1.–6. luokat: Yhteiset sisällöt

Elokuva: Elokuvan näyttää paikallinen yritys KinoPattery Parikkalasta. Järjestää kulttuuritoimi ja koulu

Musiikki: Imatran musiikkiopiston väki tai muut muusikot esittelevät soittimia oppilaille ja tutustuttavat heitä musiikin maailmaan, yhteistyössä kulttuuritoimen kanssa

Museot: Käydään virtuaalivierailulla museossa esim. Suomen maatalousmuseo Sarka.

Yhteiset tilaisuudet ja tapahtumat ja vierailijoiden esiintymiset: musiikki-, teatteri-, tanssi- ja kirjallisuusesitykset, tilataan esim. Konserttikeskuksen kautta tai vapaasta markkinoinnista, tarvittaessa myös virtuaaliesityksiä, yhteistyössä kulttuuritoimen kanssa.

Seurakunta käy pitämässä tunteja oppilaille pääsiäisen ja joulun vaellusten tai kirkkojen lisäksi.

3.–6. luokat: Kulttuuriperintöä koulureppuun

Pyöräretket Hiitolanjoelle eväineen. Tutustuminen Hiitolanjoen Maisemapolkuun. Hiitolanjoki on tavoitteena ennallistaa lohen kulkureitiksi ja lisääntymisalueeksi ja sen varrella sijaitsevat voimalaitosrakennukset museokohteiksi.

Vanhat voimalaitokset koskineen (Ritakoski, Lahnanen ja Kangaskoski) ja joen varrella kulkeva maisemapolku (n. 1–2 km) ovat keskeinen osa rautjärveläistä kulttuuriperintöä.

Sirkus: työpaja koululla yhteistyössä kulttuuritoimen kanssa.

Kuvataiteet, näyttelytoiminta: Tutustuminen näyttelyyn pääkirjastolla, sovittaessa paikalla näytteilleasettaja ja/tai tehtäviä näyttelystä, yhteistyössä luokanopettaja ja kirjasto.

Nukketeatteri-työpaja, yhteistyössä kulttuuritoimen kanssa.

Osallistutaan valtakunnallisiin teemaviikkoihin (elokuva-, sanomalehti-, eläinten viikko), kirjastokäynnit kuukausittain, draamaesityksiä eri oppiaineissa.

1.–9. luokat sekä lukio: Näyttelytoiminta

Suunnitellaan ja toteutetaan oma näyttely kirjastolle Kirsti-saliin, vitriineihin ja/tai kirjastosaliin. Oppilaat eri luokka-asteilta tekevät taidenäyttelyyn teoksia eri menetelmin. Luokat ja teemat voivat vaihdella vuosittain.

Lapsen oikeuksien päivä on 20.11., jonka yhteydessä järjestetään maakunnallinen lasten ja nuorten kulttuuriviikko eli Metkat-viikko. Simpeleen koulun ja Rautjärven lukion järjestämä näyttely on osa Metkat-viikkoa.

Valinnainen osuus:

Yläkoulun oppilaat opettajien johdolla pystyttävät näyttelyn kirjaston tiloihin ja samalla tutustuvat näyttelyn valmistamiseen.

Näyttelyn avajaiset. Oppilaat opettajien johdolla järjestävät näyttelyn lisäksi avajaiset: kutsujen suunnittelu, julisteet, tarjoilu yms. ja harjoitellaan teosten esittelyä ja osallistumista näyttelyn avajaisiin.

Muu yhteinen maakunnallinen lastenkulttuuri

Metkuillaan -kuorotoiminta on maakunnan kouluissa yli kymmenen vuoden aikana vakiintunut kerhotoiminnan muoto, jonka ensisijainen tarkoitus on rohkaista lapsia laulamaan ja tarjota heille siihen mahdollisuus. Kuorot toimivat lasten tutussa lähiympäristössä opetushallituksen rahoittamina iltapäiväkerhoina, jolloin kerhoja vetävät oman koulun opettajat, tai toimintaan osallistuu koko luokka musiikin opetuksen tuntikehyksessä. Toiminnan taiteellisesta ohjauksesta vastaa asiantuntija. Vuosittain helmikuussa maakunnan kuorot kokoavat konsertit järjestetään Lappeenranta-salissa.

Kuorotoimintaa varten ota yhteyttä kunnan kulttuuritoimeen ja/tai Metkun toiminnanjohtajaan.

Lapsen oikeuksien päivä 20.11. ja viikko nostaa keskiöön lapsen kulttuurisia oikeuksia. Etelä-Karjalassa samaan aikaan järjestettävän Metkat-lastenkulttuuriviikon tarkoitus on nostaa keskiöön tärkeän kohderyhmän lapset ja nuoret, ja tukea lastenkulttuurin paikallisia ja alueellisia tuottajia. Yhteistyöllä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa varmennetaan taide- ja kulttuuripalvelujen tasavertaista saavutettavuutta maakunnassa ja työllistetään taiteilijoita ja lastenkulttuuritoimijoita. Monet pienet kunnat tuottavat tapahtumia juuri lastenoikeuksien ja lastenkulttuurin viikolle. Teemaviikko huipentuu Lapsen oikeuksien päivän 20.11. tilaisuuksiin eri puolilla Etelä-Karjalaa.